

Palliatsioon ja erakorraline meditsiin

KATRIN KOORT
ERAKORRALISE MEDITSIINI ARST
TALLINNA KIIRABI

Kokkupuutepunktid

- Palliatsioon kui tervendamisvõimaluseta elulõpu kuude/nädalate puhune patsiendi aktiivne terviklik väarikust säilitav hooldus eesmärgiga elukvaliteeti hoida ja kannatusi vähendada
- Kiirabi (osa erakorralisest meditsiinist) – ambulatoorne tervishoiuteenus eluohtliku haigestumise, vigastuse või mürgistuse esmaseks diagnoosimiseks ja raviks ning vajaduse korral abivajaja transpordiks haiglasse

a long time ago

- kümme aastat tagasi ja mitmete aastate vältel regulaarselt opioidsete valuvaigistite vajajate nimekirjad, esitatuna jaoskonnaarstide poolt
- aja jooksul arusaam sellise opioidravi kontrollimatusest ja sõltuvusprobleemidest

Väljakutsed valu raviks ka praegu

- Pole igapäevaseid
- Põhjused väljakutseteks
 - valuravi puudub üldse
 - alaravitud valu
 - ravim ei toimi
 - ravim otsas
 - manustamisskeem puudu või pole meeles
 - valuks nimetatakse pt poolt ka muid sümptomeid

Milliste kaebustega pöördutakse?

- Lisaks valule
- Nõrkus, jõuetus, õhupuudus, iiveldus, kõhukinnisus, isutus, unetus, ärevus, depressioon, segasus, surmakartus, surmaootus
- Pereliikmete probleemid

“ainult kiirabi käibki ta juures”

- Terminaalsed haiged
- Voodihaiged
- Hingamispuudulikkusega haiged
- Neuroloogilised haiged
- Vähihaiged
- Dementsed

**puuduliku palliatsiooni kontekstis*

Milleks kutsutakse kiirabi?

- Kateteriseerimiseks
- Raskete krooniliste haigete lähedaste/sugulaste lohutamiseks
- Haiglast kaasaantud raviskeemide lahtiseletamiseks
- Troofiliste haavandite/lamatiste hoolduseks
- Trahheakanüüli puhastamiseks/aspireerimiseks, epitsüstokateetri vahetuseks; dialüüsikateetri ja *anus praeteri* probleemide korral (harva)
- Patsientide transport regulaarsetele protseduuridele

Patsiendi lähedaste probleemid

- Perekonna ettevalmistus ja valmisolek
- Informatsioonivajadus diagnoosi, prognoosi, ravivõimaluste, ravipõhimõtete ja ravi kõrvaltoimete kohta
- Puudub dokumentatsioon
- Perekond on nõutu ja soovib haige lähedase hospitaliseerimist, seda teadmatusest asjade loomulikust kulust

Hospitaliseerimisest ..

- Ravikohana on kodu sageli parim, kuid mitte alati ei ole haigel vajalikku sotsiaalset võrgustikku ja ta tunneb haiglas end turvalisemana
- Kiirabi ja EMOD v tihedalt seotud: samad patsiendid
- Aga
 - EMO on aktiivravihaigla osa
- Hospitaliseerimine sümptomkontrolli saavutamiseks

Palliatiivse meditsiini spetsialist?

Erakorraline meditsiin on korruga kui ravija, sotsiaalvõrgustik ja hooldusteenus

- Kontrollib valu ja muid sümptomeid, üldseisundi muutust
- Püüab vastata sotsiaalsetele, emotsionaalsetele ja hingelistele vajadustele
- Informatsiooni kandja

Kokkupuutepunktid? Siiski..

Olemasoleva palliatiivse hoolduse korral jõuab patsient kiirabi/EMO vaatevälja

- Eluohtlike seisundite diagnoosimiseks/raviks
- Kokkuleppeliseks transportimiseks kohta, kus on võimalik anda igakülgset ja põhjalikku abi

